

GÜNÜN DÜŞÜNCESİ

Liselerde hafif batıcılık

Resmî, millî tatil ve törenlerde ortamektep ve lise talebelerinin İstiklâl Marşını söylerken katlettikleri bir acı vaki'dir. Bu durumda hafif Batı musikisini mekteplerde yaymağa çalışmak fanteziden, ham hayâlden başka bir şey değildir.

Bir gazete, liselerarası hafif Batı müziği yarışması tertiplemiştir.

Hafif Batı müziği denen nesne. Türkiyemizde hele son çeyrek asırdır ciddi sanat talebelerini ve ciddi zevkleri tehdit eden bir belâ hâline gelmiştir. Bunu 35 yıllık bir sanatkar ve viyolonist olmam itibariyle bilerek ve tahlil ederek söylüyorum. TA 1930 yılında, Ankarada intişar eden «Musiki» mecmuasının bir nüshasında, benim de keman hocam olan viyolonist Dr. Bedri bir makale yazmış ve «caz müziğinin memleketteki tahribatı»ndan yana yakula bahsetmişti. Bu tahribat bugün o derece genişlemiş ve bir felâket hücumu hâlini almıştır ki, gazeteler, mecmualar, radyolar, salonlar, mektepler «hafif Batı müziği» adı ile örtülen bu sarî hastahği en tabii malzeme, en tabii lâzime gibi benimsemekte, böylece ciddi-yetî, maarif dâvalarını, millî terbiyeyi, estetik (bedii) duyguları, selim zevkleri, hattâ memleketin ana meselelerini u nutturmaktadır. Dr. Bedri Hoca ne kadar haklı idi. Bugün Konservatuarlarımızın başlıca profesörlerinin bu duyguda olduklarına aslâ şüphe etmiyoruz. Şurası pek sayamı hayrettir ki, Konservatuarımızın mezun bazı mensupları, bu kötü, evet kötü musikiyi âdeta desteklemekte, teşvik etmektedir. Yazık!

Plâton, meşhur filozof Eflatun, «Musiki, Devletin kalesi olmalıdır» der.

Hakim Konfüçyüs de. «milletlerin hâlleri üzerine hüküm çıkarmak istediğinizde, evvelâ onların musikilerine bakınız!» demiştir.

İlkönce, liseler arasında yapılması gereken öyle faydalı ve lüzumlu münazaralar, müsabakalar var ki, sıra hafif batıcılığa hiç bir zaman gelmez ve isabet de olur. Bir ta-

sokulmak istidatını gösteren ahlâk zaafına apaçık bir işaret sayılmamalıdır. Anneler, babalar buna nasıl müsaade ediyor, şaşılacak şey! İngilizce, ispanyolca, italyanca, bilmem nece şarkılar ve bunları söyleyen liseli Türk kızları! Birinin dediği gibi, «kültürle müziği bir arada yürütmek» bu değildir beyler!

Batı hayranlığı, Batı belâsı, Batı taklidi! Ne zaman kendi kendimize pekâlâ yetebileceğimizi idrak etme milli şuuruna ereceğiz?

Folklor musikimizden ilham alınarak olsa olsa Ferid Alnar'ın «Prelüd ve İki Dans» veya Cemal Reşid Rey'in «Yürük Zeybek» i gibi güzel ve sağlam sanatkarane eserler yapılabilir ve bunu her Türk destekler. Lâkin halk türkülerimizin İspanyol veya İtalyan yahut Amerikan ağzıyla okumak ve halk musikisine çok yakışacak saz ve bağlama yerine gitar gibi zor bir sazı ele alarak gümbürdeyen anti-müzikal sesleri bunlara refakat ettirmek- Bunu anlamıyoruz ve anlamıyacağız. Türk halk musikisinin hafif Batı musikisiyle zerrece alakası ve râbitası yoktur; aranjmanlar ne kadar başarılı olursa olsun, aradaki ayrılık daha da artar ve uçurumlar meydana gelir. Bu taklit yolundan vazgeçmelidir.

Liseler arasında yapılabilecek başka müsabaka ve münazara mı kalmadı? Yüksek teknik ve virtüozluk isteyen sazları methodsuz, zayıf, falso lu çalmak yerine, gençler derslerine baksalar ve hem kendilerine hem de memleketine daha faydalı olmağa çalışsalar pek isabet ederler. Mekteplerde dört sesli korolar kurmak, gençlere evvelâ İstiklâl Marşı falsosuz bir şekilde doğru olarak nasıl söylenebilir, onu öğretmelidir. Resmî, millî tatil ve törenlerde ortamektep ve lise talebelerinin İstiklâl Marşını söylerken katlettikleri bir acı vaki'dir. Bu durumda hafif Batı musikisini mekteplerde yaymağa çalışmak fanteziden, ham hayâlden başka bir şey değildir. Dünya halk şarkılarını seviyeli ve artistik şekilde dinletebilmek için, Ziegfried Behrend kadar gitar virtüozu olmak icabeder. Böyle yapılamayınca ifsad edici nümayiş ve âlâyişlere zebun olmaktan kaçınılmaz, Türk lüğün kendine has vakar ve haysiyetini en ufak derecede dahi zedelemesi muhtemel hatalar işlemekten çekinmelidir. Zira maarif ve kültür (hars) yolu bu değildir! Mekteplerimiz birer irfan, ahlâk ve fazilet yuvasıdır. Münasebetsiz ve zararlı müsabakalarla gençleri mukaddes milli vazifelerinden alkoymak, onların saf duygularını tahrik ve istismar etmek ve kötü yollarda kullanmağa kalkışmak çok tehlikeli bir gaflettir.

Allah, buna sebeu olanları bu gafletten uyandırsm

Yazan :

İ. Semahaddin
CEM

raftan lüzumsuz «bale» ekip-leri, diğer taraftan hafif Batıcılık.. Bunlarla bir milletin gençliği terbiye edilmez. San'at tahsil ve terbiyesi böyle gelişmez! Elemelerde derece alanlar içinde yabancı okullar da vardı. Lâkin biz, gençlerin delikanlılık duygularının tahrik ve istismar edilmek istendiğini esfle görüyor ve üzülürüz. Yabancı mektep olmuş veya olmamış, mesele o değil. Kaldı ki, yabancı mekteplerde de bir çok Türk genci okumaktadır.

O halde?

Bu, Türkiyemizde «çok iyi bir adım» değil, aksine çok kötü bir adımdır. Halk türkülerimiz mandolin ve gitar (hem ne gitar!) ile «aranje» olarak çalınacak da ne olacak? Folklor musikimiz bu türlü yenilikler ile şeref kazanmaz. Son yıllarda, bilhassa Amerikada Bach, Beethoven, Chopin gibi dâhilerin en güzel parçaları caz hâline getirilerek rezil kepaze edildi. Bu plâklar bugün radyolarımızda, üstelik birer matahımş gibi tahlil edilerek (!) halkın kulağına sunulmaktadır. Bu, her cihetten saygısızlıktır. Hem milletin zevk ve duygularına, hem de ciddi ve ahlâki sanata karşı hürmetsizlik, lâubâlılıktır. Şimdi hafif Batı müziği diye ilân edilen cidden hafif ve mütereddi (dejenere) bir cereyan radyolarımızı ve mekteplerimizi istilâ etmeğe başlamıştır. Bir zamanlar değerli edip ve sanatkarlar yetiştiren Galatasaray Lisesinin bugün bir tek edip verememesinin sebeplerini memleketin gitmekte ve sürüklenmekte olduğu maarif ve hars buhranında aramak lâzımdır. Maarifin, harsin, yani kültürün, edebiyatın, sanatın en başında ise LİSAN gelir. Bugün mekteplerimizde okutulmakta ısrar olunan lisan maalesef sâf ve temiz Türkçe değildir; uydurukçadır. Bizim artık öz malımız olan ve benliğimize işlemiş bulunan o cânim kelimeleri atmak, yerlerine ya uydurmak veya ece-nebi lügatleri açıp frenkçe karışığını bulup koymakla Türkçe dâvasını sözde halledeceklerini sananlar, bu suretle memleket şiir ve edebiyatını, romanını, hikâyesini, tercümesini, tiyatro eserini tarihin karanlıklarına gömdüklerinin farkında mıdır? Bunlara artık bugün musiki ruhu ve musiki şuru da karıştırılmakta, ciddi sanat zevki yıkılmağa doğru götürülmektedir. Gaflet!

Nükleer denemeler asrında klâsik sazlar da kendilerini elektronik belâsından kurtarmamış ve bunun neticesi, ma deniz sester, yumuşak tabii sesleri örtmeğe kalkmıştır, elektro - gitar, elektro - piyano, elektro - mandolin, elektrokeman.. bir yığın elektrolar hakiki saz musikisini tehdit etmektedir. Talebe kızların da çıplak kol ve bacakla sahnede görünmeleri, mekteplerimize